

4. *Militari*. La punctul „Cîmpul Boza”, o aşezare neolitică neidentificabilă şi una din prima epocă a fierului, faza tîrzie, precum şi urme din secolele III—IV.

5. Între comunele *Roşu* şi *Militari*, o aşezare mare de tip Glina III, din epoca bronzului; două gropi mari de provizii.

78. *Mănăstirea Horezu* (r. Horezu, reg. Piteşti). S-a constatat că zidurile vechi aparţin unor construcţii anterioare edificării mănăstirii, datînd probabil din prima jumătate a secolului XVII. S-a descoperit şi o vistierie pentru ape de la începutul secolului XVIII.

79. *Podeni* (r. T. Severin, reg. Craiova). Sondaj în „peştera cu sacu”. Urmele unui refugiu feudal tîrziu. (Institutul de arheologie şi Muzeul raional T. Severin).

V. CERCETAREA COMPLEXĂ A ZONEI BICAZ

În cadrul cercetărilor complexe din zona hidrocentralei „V. I. Lenin” de la Bicz şi în colaborare cu Departamentul Energiei Electrice, s-au făcut următoarele cercetări arheologice:

80. *Ceahlău* (r. P. Neamţ, reg. Bacău). S-au continuat săpăturile de pe terasele Bistriţei, la punctele: Bistricioara-Lutărle, Bofu, Podiş şi „Scaune”, descoperindu-se urme de locuire de la începutul paleoliticului inferior aparţinînd aurignacianului, gravettianului, swiderianului şi neoliticului timpuriu. (Institutul de arheologie şi Muzeul de antichităţi Iaşi).

81. *Grinţieş* (r. Piatra Neamţ, reg. Bacău). Prin sondajele făcute s-a constatat existenţa a două slabe nivele de locuire paleolitică, primul aurignacian mijlociu, al doilea neolitic timpuriu.

82. *Chiriţeni* (r. Piatra Neamţ, reg. Bacău). S-au continuat săpăturile în aşezarea neolitică de tip Cucuteni A—B.

83. *Grozăveşti* (r. Piatra Neamţ, reg. Bacău). În preajma cuptorului de ars oale, descoperit în 1955, s-au găsit fundaţiile unei locuinţe din secolul XVII. Cercetările au dovedit că locuirea a fost sporadică, ne fiind vorba de un sat propriu-zis.

84. *Ceahlău-Schit (Palatul Cnejilor)* (r. Ceahlău, reg. Bacău). S-au cercetat construcţiile din piatră, chilile din lemn şi necropola. În interiorul incintei au fost descoperite încă două cuptoare de ars oale şi atelierul unui olar, datînd din secolul XVII.

85. *Secu* (r. Piatra Neamţ, reg. Bacău). S-au stabilit prin săpături temelile vechii biserici, peste care a fost clădită biserica de lemn.

DORIN POPESCU

DESCOPERIRI RECENTE DE MONEDE ANTICE PE TERITORIUL R.P.R.

Cronica descoperirilor monetare începută în volumul precedent al revistei ¹ o **continuăm** cu menţionarea descoperirilor monetare mai importante aflate în cursul anului 1958. La acestea mai adăugăm unele descoperiri monetare mai vechi, referitor la care am căpătat informaţii abia în cursul anului 1958.

¹ SCIV, IX, 1958, p. 150—156.

I. MONEDE GRECEȘTI

1. *Cincu* (r. Agnita, reg. Stalin). Pe teritoriul comunei, s-au găsit drahme emise de orașul Dyrhachium, de pe coasta Adriaticei. Din monedele găsite, patru exemplare ajung la Muzeul raional din Agnita, ca dar din partea Dr. Antoni Erhard. Comunicat de direcțiunea Muzeului raional Agnita.

2. *Vadu Lat* (com. Bucșani, r. Videle, reg. București). În vatra satului Vadu Lat s-a descoperit în cursul anului 1958 o monedă de bronz de la Alexandru cel Marc. Starea ei de conservare fiind precară, nu ne putem da seama în ce măsură aceasta ar putea fi determinată de o rămânere mai îndelungată a monedei în circulație. Informație personală, 1958.

3. *Dăeni* (r. Hirșova, reg. Constanța). Din tezaurul de stateri de aur de la Alexandru cel Mare și Lysimach descoperit pe teritoriul comunei Dăeni¹ au mai fost recuperați 20 de stateri, din care opt în colecțiile Cabinetului numismatic al Bibliotecii Academiei R.P.R., iar 12 au ajuns în colecțiile Muzeului regional de istorie din Galați. Informații: Oct. Iliescu, Cabinetul numismatic al Bibliotecii Academiei R.P.R. și directorul muzeului regional de istorie Galați.

4. *Satu Nou* (com. Canlia, r. Adamelisi, reg. Constanța). Pe teritoriul satului Satu Nou, în apropiere de Dunăre, la punctul numit „Valea lui Voicu”, colectivista Niculina M. Stan a găsit în primăvara anului 1958, la munca câmpului, o monedă de argint emisă de orașul Histria. Piesa are pe av. cele două capete, cel din dreapta inversat, iar pe rv. vulturul pe delfin spre st. și legenda |ΣΤ ΠΙ|H|. Este o subdiviziune a drahmei ce va fi datată, ținând seama de forma lui Σ și de cea a efigiei, în secolul al IV-lea probabil în a doua jumătate.

II. TEZAURE DE MONEDE ROMANE DIN TIMPUL REPUBLICII

5. *Clupercenii Noi* (r. Calafat, reg. Craiova). În cursul anului 1958 a intrat în colecțiile Cabinetului numismatic al Bibliotecii Academiei R.P.R. un tezaur monetar format din 161 denari romani din timpul republicii și imperiului de început. Depozitul monetar a fost descoperit în anul 1920, în comuna Clupercenii Noi, la punctul „Arcer”. Cea mai veche monedă este emisă de monetarul C. Renius² și este de tipul Sydenham³, 432, datat între anii 135 și 134 î.e.n., iar cea mai recentă este un denar al lui Augustus, cu numele monetarului L. Caninius Gallus, de tipul Grueber, Roma, 4678, emis în anul 6 î.e.n.

Ni s-a păstrat și vasul în care monedele se aflau adăpostite: este vorba de o cană de lut, confecționată dintr-o pastă cenușie. Informație: Octavian Iliescu, Cabinetul numismatic al Bibliotecii Academiei R.P.R.

III. TEZAURE DE MONEDE ROMANE DIN TIMPUL IMPERIULUI

6. *Lujerdiu* (r. Gherla, reg. Cluj). Pe teritoriul acestei comune s-a descoperit în noiembrie 1956 un tezaur de monede romane din timpul imperiului. După informațiile ce le avem, întreaga cantitate de monede descoperite ar fi ajuns în colecțiile muzeelor din Cluj (cea mai mare parte) și Gherla (în mică parte).

¹ SCIV, IX, 1958, p. 152, nr. 1.

² H. A. Grueber, *Coins of the Roman Republic in the British Museum*, Londra, 1910, I, p. 121, nr. 885. Denarul acesta este datat de Grueber între anii 150 și 125 î.e.n.

³ E. A. Sydenham, *The Coinage of the Roman Republic*, Londra, 1952, p. 50, nr. 432.

Tezaurul se afla depozitat într-o amforetă de lut și cuprindea 278 denari romani ce se înșiruiau din timpul lui Traian și pînă la Septimiu Sever. Informație: Eugen Chirilă, Cluj, care a pregătit un amplu studiu asupra acestei descoperiri monetare.

7. *Visuia* (comuna Miceștii de Cimpie, r. Sărmaș, reg. Cluj). Pe teritoriul satului Visuia s-a descoperit la 5 iunie 1958 un tezaur de monede romane de argint din timpul imperiului. Din această descoperire un număr de 721 piese au ajuns la Muzeul de antichități din Cluj.

8. *Lungulețu* (r. Răcari, reg. București). Pe teritoriul comunei s-a descoperit în cursul anului 1958 un tezaur de monede romane din timpul imperiului. În urma cercetărilor întreprinse pe teren de către Constantin Preda, de la Institutul de arheologie al Academiei R.P.R. precum și în urma punerii la dispoziție a monedelor ajunse la autoritățile administrative, s-a putut recupera din această descoperire un număr de 27 monede. Toate monedele descoperite sînt denari și încep cu Traian și sîrșesc cu Commodus. Informație: Constantin Preda.

9. *Proveniență necunoscută*. În colecțiile Cabinetului numismatic al Bibliotecii Academiei R.P.R. a intrat în anul 1958 un tezaur de 128 denari romani din timpul imperiului, în care cea mai veche monedă este de la Galba, iar cea mai recentă de la Caracalla. Denarul aparținînd ultimului împărat este și foarte uzat. Nu se cunoaște locul de descoperire și nici dacă tezaurul este întreg sau fragmentar.

10. *Proveniență necunoscută*. În colecțiile Muzeului național de antichități a intrat în anul 1930 un număr de 18 denari romani din timpul imperiului. În anul 1958 de la aceeași persoană și provenind din același loc de descoperire a fost achiziționat un număr de 557 denari romani din timpul imperiului. În total din această descoperire a fost achiziționat un număr de 575 denari ce se înșiruie de la Nero (1 exemplar) și pînă la Gordian III inclusiv, de la care avem un denar. Ca loc de descoperire se indică vag „Dobrogea”, iar ca dată, înainte de anul 1930.

11. *Bătănești* (r. Piatra Neamț, reg. Bacău). În cursul anului 1958, cu prilejul unor lucrări agricole, s-a descoperit pe teritoriul comunei un tezaur de monede din timpul imperiului. Prin grija Muzeului de arheologie din Piatra Neamț au fost întreprinse cercetări la fața locului și a putut fi salvată cea mai mare parte din această descoperire. Un număr de 103 denari din tezaurul amintit ne-a fost trimis spre identificare. Monedele se înșiruie din timpul lui Vespasian și pînă în vremea lui Commodus. Informație: C. Mătasă, directorul Muzeului de arheologie din Piatra Neamț.

12. *Porcești* (r. Roman, reg. Bacău). Cu prilejul unor săpături întreprinse de Iulian Antonescu, directorul muzeului din Bacău, s-a aflat un denar emis în timpul împăratului Traian. Moneda este de tipul Cohen ², 648 și se datează între anii 112—117¹. Comunicat de Iulian Antonescu, directorul muzeului din Bacău.

13. *Piatra Neamț* (r. Piatra Neamț, reg. Bacău). În cursul cercetărilor întreprinse în anul 1957 la punctul numit „Lutărie” s-a descoperit un denar cu numele și efigia Faustinei, I. Este de tipul Cohen ², 215², sau Mattingly ³, 136 și se datează între anii 139 și 140. Comunicat de C. Mătasă, directorul muzeului din Piatra Neamț.

¹ H. Cohen, *Description historique des monnaies frappées sous l'empire romain*, ediția a 2-a, t. II, p. 86, nr. 648.

² *Ibidem*, p. 430, nr. 215.

³ H. Mattingly, *Coins of the Roman Empire in the British Museum*, Londra, 1940, vol. IV, p. 23.

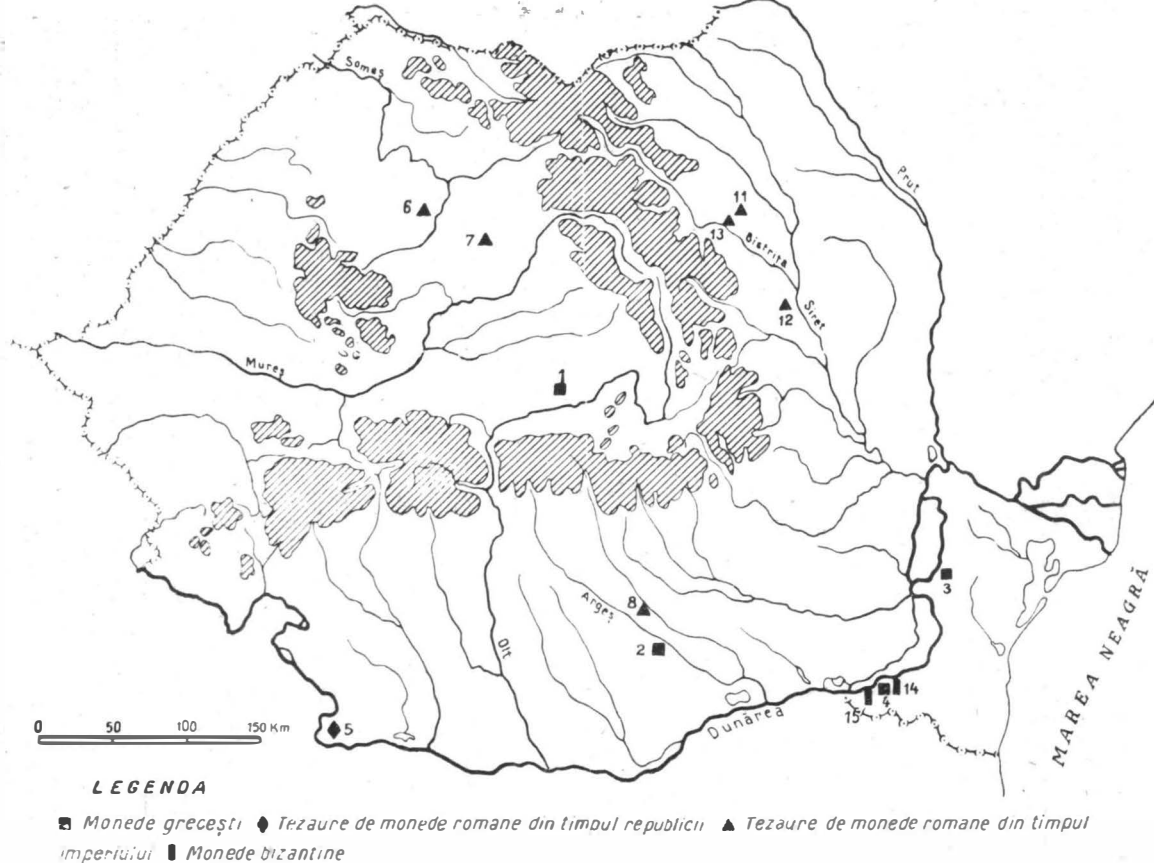

Fig. 1. — Harta Republicii Populare Romine cu localitățile unde s-au făcut descoperirile monetare menționate în această darc de seamă.

IV. MONEDE BIZANTINE

14. *Satu Nou* (com. Canlia, r. Adamclissi, reg. Constanța). În colecțiile Cabinetului numismatic al Bibliotecii Academiei R.P.R. a intrat un *solidus* (monedă de aur) bizantin de la Justinian I. Ca loc de descoperire se dă Satu Nou, punctul „la cetate”, iar ca dată, anul 1957. Comunicat de Octavian Iliescu, de la Cabinetul numismatic al Bibliotecii Academiei R.P.R.

15. *Galița* (com. Gîrlița, r. Adamclisi, reg. Constanța). Pe teritoriul acestei comune, la punctul numit Derwent, pe malul Dunării, s-a aflat în cursul anului 1958 o monedă de aur de la un împărat bizantin din secolul al XI-lea. Informație: Niță Angheliescu, directorul Muzeului de istorie din Călărași.

B. MITREA

CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA ARHEOLOGILOR UCRAINENI

Munca arheologilor ucraineni este oglindită prin lucrările publicate în periodicele de specialitate de la Moscova și mai ales prin cele ce apar la Kiev. În această dare de seamă vom prezenta studiile și articolele publicate în *Археология*, XI, 1957, 184 p. și 4 planșe.

A. T. Braicevskaia, *Південна межа черняхівської культури на Дніпрі (за матеріалами розкопок останніх років)* (p. 3—13). Cercetările efectuate în zona hidrocentralei de la Kahovka au dus la precizarea că granița sudică a culturii Cerneahov poate fi fixată ceva mai la sud de Nikopol. Prin urmare triburile culturii amintite au locuit în zona de silvostepă și au pătruns puțin și în regiunea de nord a stepii. La sud de ei, pe întinderile stepii trăiau purtătorii unei alte culturi deosebită din toate punctele de vedere de cultura Cerneahov. În aceeași regiune sudică, cît și mai la nord, se găsesc adesea și cimitirele sarmatice.

V. A. Bogusevici, *Про феодальні двори Києва XI—XIII ст.* (p. 14—20). Prin folosirea datelor arheologice completate cu indicațiile cuprinse în cronici se ajunge la precizarea topografiei curților boierești din vechiul cartier din Kiev, denumit orașul lui Vladimir. Pe teritoriul acestuia din urmă, în secolele XI—XIII se aflau nouă curți mari feudale: două ale Knejjlor, patru boierești, trei curți bisericesti și o piață comună. În afară de construcțiile marilor feudali, în cuprinsul acestor curți s-au descoperit, prin săpături arheologice, și bordeiele meșteșugarilor (fierari, giuvaiergii și alții).

A. O. Bilețki, *Про власні імена в Ольвійських написів* (p. 21—34). Pornind de la studiul a două nume menționate în inscripțiile oblene și anume: *κωνοβος θρυσουδαν* τo[ς] (IOSPE, I², 24; din secolul IV î.e.n.) și *Διογυσιος Θαγωνος* originar din Chersonoz (E.I. Levi, VDI, 1, 1951), autorul ajunge la concluzia că atunci cînd sînt studiate numele proprii se cuvin a fi urmărite și alte probleme de caracter lingvistic și istoric.

M. M. Bondar, *Торговля Ольвії з грецькими містами в елліністичний час* (p. 35—44). Spre deosebire de perioada clasică în cursul căreia Olbia menținea strînsă legătura mai ales cu Atena, în urma studierii aprofundate a datelor arheologice și a celor scrise se poate dovedi că în epoca elenistică sfera relațiilor Olbiei s-a lărgit foarte mult cuprinzînd Grecia continentală, insulară, diferite centre din Asia Mică și Alexandria.